

Työ ja elinkeinoministeriö

7.11.2021

Jämsän kaupungin ehdotus valtion tukitoimenpiteiden jatkamiseksi äkillisessä rakennemuutostilanteessa

Jämsän kaupunki kohtasi äkillisen kriisin ja voimakkaan rakennemuutoksen UPM Kymmene Oyj:n ilmoittettua pörssitiedotteella 26.8.2020 suunnitelmasta sulkea pysyvästi Kaipolan tehdas vuoden loppuun mennessä. Jämsän kaupunki valmisteli ehdotuksen valtion tukitoimenpiteiksi ja se jätettiin valtioneuvostolle 14.9.2020.

Budjettiriihessä 2020 hallitus päätti kohdentaa lisätalousarvioon sisältyviä määrärahoja yhteensä noin 8,7 miljoonaa euroa Jämsän seudun rakennemuutostoiimiin. Määrärahoista ohjattiin Keski-Suomen liitolle n 1,7 miljoonaa euroa AKKE – rahoitusta ja Keski-Suomen ELY keskukselle n 3 miljoonaa euroa yrityksille myönnettäviin investointitukiin. Loppuosa määrärahoista jäi odottamaan Jämsän ehdotusta käyttökohteista.

Ensi vaiheessa myönnetystä AKKE rahoituksesta on sitomatta n 250 000 euroa. Rahoitukselle on olemassa käyttökohde, mutta sen hakemista on tarkoituksella viivästytetty, jotta se voidaan tarpeen mukaan ottaa käyttöön nopeasti Kaipolan tehtaan tulevien ratkaisujen edistämiseksi.

UPM Kymmene Oyj on myynyt 15.10.2021 Kaipolan tehdasalueen Kaipola Green Port Oy:lle. Yhtiön tarkoituksena on kehittää ja vuokrata Kaipolan tehtaan tiloja teollisille toimijoille, jotka pystyvät toiminnassaan hyödyntämään kiinteistön keskeistä sijaintia ja vahvaa teollista infrastruktuuria. Teolliseen toimintaan ja erilaisiin logistisiin palvelutoimintoihin tiloja vapautuu vaiheittain niin, että valtaosa alueen tiloista on käytettävissä vuoden 2022 puoleen väliin mennessä. Toimijoiksi haetaan etenkin uusiutuvien materiaalien, uusiutuvan energian, energian varastoinnin ja kiertotalouden aloilla toimivia yrityksiä. Uuden omistajan tavoitteena on luoda hiilineutraalin materiaali- ja energiatuotannon yritysten ja toimijoiden solmukohta, jossa yritysten ja tutkimuslaitosten synergiat ja intressit kohtaavat.

Tehtaan myynti mahdollistaa aktiiviset toimenpiteet korvaavien työpaikkojen synnyttämiseksi. Jämsän kaupungin on samanaikaisesti varauduttava ilmailuteollisuuden positiiviseen rakennemuutokseen. Hävittäjähankinta tulee tuomaan uutta työtä Patrian Hallin tehtaille, kaupallinen ilmailu on toipumassa koronavaikutuksista ja Halliin Patrian kylkeen on sijoittunut useampia ilmailun ja komposiittiteknologian start up tai kasvuyrityksiä. Kaipolaan tulevaisuudessa sijoittuvat ja ilmailuteollisuuden yritykset

kilpailevat osin samasta työvoimasta. Rakennemuutoksen hallinta tulee edellyttämään mm. osaavan työvoiman kouluttamista, mutta myös panostuksia uusien koulutusmallien, työnvälityksen, yrityspalvelun, asumisen, jne ratkaisuihin, jotta syntyneisiin työpaikkoihin löytyvät oikeat osaajat.

Jämsän kaupunki esittää, että TEM siirtää Keski-Suomen liitolle myöntövaltuutta 4 000 000 € vuosille 2022 – 2024 seuraavien kokonaisuuksien toteuttamiseksi:

- 1) Tulevaisuuden työ konsepti
- 2) Kaipola diili kiihdyttämö
- 3) Tulevaisuuden liikkumisen teknologiapuisto
- 4) Asumista osaajille palvelukokonaisuus
- 5) Teollisen ympäristön ja paperinvalmistusteknologian hyödyntäminen testaustoiminnassa

Tulevaisuuden työ – konsepti (2022 – 2024)

Tulevaisuuden työ nähdään monimuotoiseksi sekoitukseksi perinteistä työtä, yrittäjyyttä ja opiskelua, missä yksilöiden kategorisointi yhteen tiettyyn segmenttiin ei ole mahdollista eikä tarpeen. Digitaalisuus mahdollistaa asioiden toteuttamisen paikkariippumattomasti ja monipaikkaisesti kaikilla osa-alueilla. Yhteisöt tulevat jatkossa olemaan vieläkin tärkeämpiä, mutta yhteisöt muodostuvat eriperustaisesti verrattuna nykyhetkeen, eivätkä rakennu samalla tavalla työn tai opiskeluryhmän ympärille.

Konseptin ytimenä toimii Jämsä Tehdas hub, joka jalostetaan Jämsän elinvoimaisuuden yhteisö-, osaaja- ja verkostokehittämöksi. Kokonaisuudessa vahvistetaan ja laajennetaan Jämsä Tehdas yhteisö- ja verkostokonseptia, syvennetään korkeakouluyhteistyötä ja rakennetaan oppimispolkuja tukemaan valittujen teollisuuden alojen osaamistarpeita, sekä integroidaan työnvälitys ja yrityspalvelut osaksi Jämsä Tehdas toimintaympäristöä.

Tulevaisuuden työ – konseptin keskeisenä tavoitteena on edistää kansainvälisen osaamisen hankintaa ja kansainvälisiä rekrytointeja yhteistyössä maakunnallisten toimijoiden kanssa.

Jämsän kaupunki esittää, että Keski-Suomen liiton myöntövaltuuteen siirretään 900 000 € tulevaisuuden työ konseptin toteuttamiseen.

Kaipola Diili (2022 – 2024)

Kaipola Diilin tavoitteena on tuottaa valmennuspalvelua, joka kiihdyttää uusiutuvien materiaalien, uusiutuvan energian, energian varastoinnin tai kiertotalouden sekä tulevaisuuden liikkumisen aloilla toimivista start upeista teollisen mittakaavan toimijoita. Valmennukseen valittuja tuetaan rahoituksen ja verkostojen hakemisessa ja sekä

liiketoiminnan kehittämisessä. Kaksi vuotta kestäväan valmennukseen tullaan valitsemaan yhteensä 10 - 15 yritystä.

Diiliä vetää meritoitunut yritysjohtaja. Valmentajiksi tullaan hakemaan osaajia liiketoiminnan eri aloilta. Yhteistyötä tehdään korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa. Tarkoitus on, että diiliin valituilla yrityksillä on mahdollisuus tehdä demoja aidossa teollisessa ympäristössä, skaalata toimintansa teolliseen mittakaavaan ja sijoittua valmennusjakson aikana Kaipolaan tai Hallin tulevaisuuden liikkumisen teknologiapuistoon.

Valmennettavien löytäminen ja valmennusohjelman toteuttaminen edellyttää laajaa näkyvyyttä.

Jämsän kaupunki esittää, että Keski-Suomen liiton myöntövaltuuteen siirretään 1 200 000 € Kaipola Diilin toteuttamiseen.

Tulevaisuuden liikkumisen teknologiapuisto (2022 – 2024)

Jämsän Hallissa toimiva Patrian tehdas työllistää tällä hetkellä n 750 osaajaa. Suomen hävittäjähankinta loppuvuodesta 2021 ja kaupallisen ilmailun toipuminen koronavaikutuksista tulevat edellyttämään lisärekrytointeja. Hallista lakkautettiin varuskunta ja ilmavoimien teknillinen koulu 2012. Lentokenttä ja ilmatila ovat edelleen ahkerassa käytössä. Varuskunnan kaikki rakennukset on myyty. Alueelle on keskittynyt ilmailu- ja komposiittialan teollista toimintaa.

Ihmisten ja tavaroiden liikkuminen ovat murroksessa. Kasvihuonepäästöjä on leikattava nopeasti, ihmisten liikkumistavat muuttuvat ja julkisen liikenteen käyttö kasvaa. Sähköajoneuvot, automaatio ja autonomia sekä uudet energiamuodot kehittyvät nopeasti. Osa Jämsän Halliin sijoittuvista yrityksistä toimii aloilla, joilla kehitetään tulevaisuuden liikkumisen ratkaisuja. Alueella olisi edellytyksiä kehittyä tulevaisuuden liikkumisen teknologiapuistoksi

Teknologiapuiston synnyttäminen edellyttää alueella toimivien yritysten osaavan työvoiman kysymysten ratkaisemista, TKI yhteistyön vakiinnuttamista alan korkeakoulujen kanssa, teknologiapuiston kasvattamista houkuttelemalla kansainvälisiä alan yrityksiä Halliin ja tukemalla alan start uppien kasvua. Tulevaisuuden liikkumisen start upeille on tarkoitus tarjota mahdollisuutta hakea Kaipola Diili valmennuskokonaisuuteen.

Jämsän kaupunki esittää, että Keski-Suomen liiton myöntövaltuuteen siirretään 700 000 € tulevaisuuden liikkumisen teknologiapuisto kokonaisuuteen liittyvien hankkeiden toteuttamiseen. Osa hankkeista toteutetaan yhteishankkeina koulutusorganisaatioiden ja tutkimuslaitosten kanssa.

Asumista osaajille palvelukokonaisuus (2022 – 2024)

Seutukaupungit, kuten Jämsä, kilpailevat osaavasta työvoimasta sekä suurkaupunkien kanssa, että globaalisti. Osaavan työvoiman saatavuuskysymykset ovat usein ratkaisevia yritysten kasvupoluilla. Samaan aikaan suurkaupungeilla on omia haasteitaan positiivisen väestökehityksen vaikutusten hallinnassa. Myönteisenä korona-vaikutuksena on nähtävissä, että negatiivinen muuttoliike on Jämsässä hidastunut, kun etätöitä tehdään aikaisempaa enemmän. Muutos ei kuitenkaan ole riittävä, sillä pääosin Jämsästä muuttavat nuoret opiskelemaan ja nuoret perheet työn perässä. Jämsän väestö on kiivaasti harmaantumassa.

Jämsän on etsittävä keinoja ja toteutettava toimenpiteitä, joiden avulla Jämsään saadaan muuttamaan riittävästi osaavaa työvoimaa, jotta Patrian, Kaipolan tai pienempien yritysten kasvutarinat ovat mahdollisia. Osin on kysymys mielikuviin vaikuttamisesta, mutta myös toimintaedellytysten kehittämistä sellaisiksi, että muutto näyttäyty houkuttelevaksi vaihtoehdoksi työnhakijoille.

Asumista osaajille palvelukokonaisuudessa on tarkoitus vaikuttaa mielikuviin, mutta myös arvioida keinoja mm. monipaikkaisuuskehityksen ja tietoliikennekehityksen vauhdittamiseksi. Tarkoitus on muotoilla yhdessä yksityisten ja julkisen toimijan kanssa palvelukokonaisuus, jonka myötä voidaan vaikuttaa ihmisten asumisen ratkaisuihin ja tehdä muuttamisesta Jämsään mahdollisimman myönteinen kokemus. Palvelukokonaisuus rakennetaan palvelemaan kansainvälisiä rekrytointeja.

Jämsän kaupunki esittää, että Keski-Suomen liiton myöntövaltuuteen siirretään 350 000 € asumista osaajille palvelukokonaisuuden toteuttamiseen.

Teollisen ympäristön ja paperinvalmistusteknologian hyödyntäminen testaustoiminnassa

Jämsän kaupunki on käynyt neuvotteluja koulutusyhteisöjen ja tutkimuslaitosten kanssa Kaipolan teollisen ympäristön ja paperinvalmistusteknologian hyödyntämisestä testaustoiminnassa. Kaipolassa on mm. kolme paperikonetta, joista yhtä puretaan parasta aikaa. Kaksi on edelleen myynnissä ja UPM tulee tekemään niiden osalta ratkaisut vuoden 2022 aikana. Tehdasalueella on paperikoneiden lisäksi paljon muuta teollista infraa, jota olisi mahdollista hyödyntää skaalattaessa liiketoimintaa teolliseen mittakaavaan.

Jämsän kaupungin näkemys on, että Kaipolan alueelle tulisi tavoitella pysyvästi kansainvälisen tason testauslaboratoriota, joka toimisi teollisessa mittakaavassa ja palvelisi sekä kotimaisia että kansainvälisiä yritystoimijoita

Jämsän kaupunki esittää, että Keski-Suomen liiton myöntövaltuuteen siirretään 850 000 € koulutus- ja tutkimuslaitosten selvityshankkeisiin, joiden tavoitteena on Kaipolan teollisen ympäristön ja teknologian hyödyntäminen testaustoiminnassa.

Jämsän kaupunki jatkaa määrätietoisia toimiaan korvaavien työpaikkojen synnyttämiseksi ja osaavan työvoiman varmistamiseksi. Parannamme alueen yritysten kilpailukykyä ja luomme uutta työtä toimiviin yrityksiin. Samalla kannamme vastuuta siitä, että tämä yhteisö toipuu mahdollisimman nopeasti äkillisestä rakennemuutoksesta.

Jämsän kaupungin ehdotusta on valmisteltu yhdessä Keski-Suomen liiton sekä keskeisten Kaipolan ja Hallin yritystoimijoiden kanssa.

Lisätietoja valmistelusta:

Jani Viitasaari, yrityspalvelupäällikkö

jani.viitasaari@jamsa.fi

puh. 040 618 3832

Anna-Liisa Juurinen, kaupunginjohtaja, vs.

anna-liisa.juurinen@jamsa.fi

puh. 040 747 7736

Jämsässä 8.11.2021

Anna-Liisa Juurinen
kaupunginjohtaja, vs.
Jämsän kaupunki